

in se sploh lepo ž njim ravna. S kopitom naznani, koliko je na uri, ugiblje zastavice, na vprašanja odgovarja, z glavo prireka ali odreka, šteje z nogó in uganja še različne druge umetnije. Na gospodarjeve besede se naredí žalostnega in klavernega, kakor bi bil bolan; pobesi glavo in krevsa, kakor bi bil že na pol cerknjen, in naposled se zverne na tla in leži kakor mertev. Ko pa gospod pravi, da bode poslal po konjederca, berž skoči na noge ter veselo poskakuje in stresa z glavo. Zato pa ljudjé tako radi zahajajo v jahališča, kjer izučeni konji in jezdicí kažejo svoje umételnosti. Tu skačejo in plešejo konji po taktu kakor se jim gode, sučejo se zdaj na levo zdaj na desno; na gospodarjevo zapoved skačejo tudi skoz velike obročé, na katerih je razpet bel papir. — Pri vsej pogumnosti, ki jo ima konj v boji ali pa v človeškeji družbi, je vendar sam o sebi jako plaha žival. Najmanja stvar, ako je ne pozna, poplaši ga lahko, da izgubi vso zavednost. Kos platna, viseč na kakem plotu, zadaje mu strah; kak pok ali vrisk iz nenada ga poplaši, da se zderzne in ako ga precej ne vzderží in ne pomiri močna človeška roka, trese se in trepeče strahú ter divja v eno mér, preverne in razbije voz in naposled sam telebi na kako steno ali na kako drevo. Mnoge nesreče so se že dogodile z uplašenimi konji, in mnogo ljudi je zarad tega storilo nesrečno smert.

Razen domačega konja se nahajajo na svetu tudi zdivjani, na pol divji in popolnoma divji konji. Zdivjani konji se nahajajo v Aziji, vzhodnej Evropi, južnej Rusiji, južnej in severnej Ameriki itd. Ti konji so bili iz začetka domači; od ljudi zapuščeni so se pa raztepli po stepah in puščavah ter so naposled odivjali. Divji konj je majhen, ima debelo glavo, velika pa špičasta ušesa, bistre oči, kratko pa kodrasto grivo in kratek rep. Divji konji so zelo plahi pa hitri kot blisk. Živé skupaj v čredah; vsaka čreda ima svojega vodnika, kateri čuje nad svojimi tovarši, kedar se pasejo.

T.

Kamčadalski pes.

Med domačo živino je Kamčadalcu najbolj potreben pes. Po velikosti je podoben našemu ovčarskemu psú. Ima gosto, navadno rujavkasto dlako, ktera je pri odrasčenih pséh tudi še precej dolga. Ušesa mu stojé po koncu. Živi se o samih ribah. Od spomladi do jeseni se nihče ne zmeni za-nj, ter se mora na vse strani okrog potikati in si sam potrebnega živeža iskati. O tem času pa tudi največ teh psov lázi okoli rek in jezer, kjer na ribe prežijo. Kakor hitro kateri zagleda kako ribo v vodi, berž si jo vé prav spretno iz nje dobiti, česar naši domači psi ne morejo.

Meseca oktobra si pa poišče vsak Kamčadalec svoje psé, ker je čez zimo potrebuje. Priveže je na kakem voglu svoje pojate, in jim le po malem daje jesti, da nekoliko shujšajo in so potem pripraviši za letanje. Hranijo je navadno s suhimi, smerdljivimi ribami, ktere ljudém ostanejo. Samo tedaj, če je vprežejo, dadó jim nekoliko boljše hrane, da so močnejši. Med potoma pa ne dobijo nikoli jesti, pa če tudi po deset ali še več ur daleč na dan vozijo.

Te živali so strašno močne. Navadno jih je po pet vpreženih v ene saní,

in vlečejo lahko 5 do 6 ljudi brez vse težave. Če imajo pa manj naloženega, preletijo po deset in tudi še več milj na dan, akoravno je še tako velik sneg.

Mislili si bote, kako neki naučijo Kamčadalci svoje psé, da znajo voziti? — Berž ko mladi psički spregledajo, spravijo je s psico vred v kako globoko temno jamo, da ne morejo viditi niti človeka niti drugih živali. Ko nekoliko odrastejo, denejo je zopet v drugo jamo, v kateri ostanejo tako dolgo, da popolnoma odrastejo. Se vé, da je marljivo z živežem preskerbujejo, da potem toliko hitreje in lepše rastejo. Ko je preteklo pol leta ali še več, vprežejo je z drugimi izučenimi psi skupaj. To skupno zapreganje terpi tako dolgo, dokler niso prav dobro izučeni. Še le potem je zapregajo posamesno in se z njimi tudi v daljne kraje vozijo.

Bukovski Tone.

Mišjek.

Mišjek ali smerdljivec (*Conium maculatum*) ima koželjasto, dveletno korenino in k višku stoječe, 3—7 čevljev visoko, okroglo, votlo in le pri verhu vejnato steblo, katero je z vso rastlino vred golo, manj ali bolj plavkasto in večidel rujavo-pikasto. Listi so temnozeleni, svitli in tropérnati, postranski listeki pa jajčasto-podolgasti, špicasti in globoko-pernato nacépljeni. Beli cveti izrastejo v srednje-velikih kobulih, ki imajo navzdol zavihano, mnogolistno ogrinjalo in 3—4 listno ogrinjalec. Plod je dvorožkast, oblo-jajčast, navadno rujave barve. Ako rastlina v dobri zemlji raste, kakor n. pr. po vertéh, se rujave pike včasih zgubé in komaj poznajo. — Mišjek je ena jako omamnih strupenih rastlin, ktere vsi deli, ako

se zmanejo, smerdijo neprijetno po miših, — odtod menda tudi njeno imé. Okusa je sladkega, ostrega in studljivega. Posebno po vertéh, kedar zgubi, kakor smo že poprej omenili, rudečkasto rujave pike, je ta rastlina po vnanjej svojej podobi zeló podobna petersilju in krebulici. V tem primerljivi jo najlože spoznamo po smerdljivej mišjej vonjavi in rujavkastem stebelu. Z votlimi steblici se otroci pogostoma igrajo ter si narejajo iz njih lule, kar je toliko bolj nevarno, ker je devljejo potem v usta in čestokrat se jim ustnice in drugi ustni deli vnamejo in otekó. Vžitek te zeló strupene rastline naredí hudo žejo, bolečine v želodecu, slinjenje, spanje, terganje po životu, bluvanje, otožnost in večkrat še celó smert. Rastlina ima neko posebno strupeno tvarino v sebi, neko ostro vzdušno olje, smolnino in solí, pa jo zagadel rabijo zdravniki za pripravljanje različnih zdravil. — Raste prav pogostoma po neobdelanih krajih, po nasipih, ob cestah in potih, v plotovih in mejah. Cveté meseca junija, julija in avgusta. Otroci ne stezajte svojih rok po njej!

T.